

Aleksandra Płonka, Tomasz Wojewodziec

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE A STAWKI PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

Streszczenie: W opracowaniu podjęto próbę weryfikacji stwierdzenia o wpływie wysokości stawek podatku od nieruchomości w gminie na lokalizację na jej terenie działalności gospodarczej. Przeprowadzone badania ankietowe wśród 120 przedsiębiorców w 6 gminach nie dają podstaw twierdzić, aby wpływ ten był znaczny, o czym świadczy m.in. słaba orientacja przedsiębiorców w zakresie wysokości obowiązujących stawek podatku. Przeprowadzone badania wskazują również na możliwość zwiększenia dochodów gmin bez podnoszenia wysokości stawek podatku przez usprawnienie systemu egzekwowania należnych gminie płatności, a szczególnie urealnienie podstawy opodatkowania (powierzchni nieruchomości).

Słowa kluczowe: gmina, przedsiębiorczość, podatek od nieruchomości.

1. Wstęp

W interesie społecznym jest tworzenie korzystnych warunków dla intensyfikacji przedsiębiorczości. Jednym z najczęściej stosowanych narzędzi wsparcia przedsiębiorstw oraz zachęty inwestorów do lokowania kapitału na danym terenie jest kształtowany przez władze lokalne system prawa miejscowego. Samorządy gminne co roku stają przed trudnym zadaniem określenia wysokości stawek podatków lokalnych. Obniżanie stawek podatków lokalnych uzasadniane jest bardzo często potrzebą tworzenia dogodnych warunków dla rozwoju już istniejących firm oraz pozyskiwaniem dla gminy nowych przedsięwzięć gospodarczych. Powszechnie w literaturze bowiem spotkać można twierdzenie, że depresja podatków sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości na danym terenie. Celem opracowania było sprawdzenie, czy obniżanie podatku od nieruchomości obciążającego przedsiębiorców determinuje rozwój przedsiębiorczości.

2. Uwagi metodyczne

Badania ankietowe przeprowadzone zostały w 2009 r. na losowo dobranej próbie 120 podmiotów gospodarczych – po 20 przedsiębiorstw w każdej z 6 gmin będących przedmiotem obserwacji. Wytypowane do analizy gminy tworzyły 3 pary. W każdej parze znalazła się gmina miejska, będąca jednocześnie miastem powiatowym, oraz

sąsiadująca z nią gmina wiejska. Pary gmin tworzyły: Busko Zdrój i Wiślica, Skarżysko-Kamienna i Skarżysko-Kościelne, Bochnia miasto i Bochnia gmina wiejska¹. Uzupełnienie dla badań ankietowych stanowiły dostępne dane statystyki masowej publikowane w Bazie Danych Regionalnych GUS [www.stat.gov.pl].

Przygotowując badania, postawiono hipotezę badawczą: *większość przedsiębiorców, podejmując decyzje o lokalizacji działalności gospodarczej, nie bierze pod uwagę wysokości stawek podatku od nieruchomości*. Pojawiają się bowiem wątpliwości, czy wysokość stawek podatku od nieruchomości w gminie ma wpływ na lokalizację działalności gospodarczej, szczególnie w przypadku inicjatyw gospodarczych mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Zakres przedmiotowy prowadzonych badań stanowiło zatem:

- poznanie opinii przedsiębiorców odnośnie do znaczenia stawek podatku od nieruchomości dla podejmowanych przez nich decyzji co do lokalizacji prowadzonej działalności gospodarczej,
- ocena znajomości aktualnych stawek przedmiotowego podatku wśród przedsiębiorców,
- ocena (ewentualnych) konsekwencji podniesienia wysokości stawek.

3. Polityka podatkowa gmin

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Głównym jej celem jest możliwie pełne zaspokajanie potrzeb społeczności gminnej oraz realizacja jej planów i aspiracji.

Podstawą systemu finansów lokalnych jest posiadanie przez samorzady dochodów będących niezbędnym warunkiem skutecznego wykonywania powierzonych im przez ustawodawcę zadań. O rzeczywistej bowiem samodzielności finansowej gmin decyduje poziom dochodów, którymi mogą one dysponować na pokrycie swoich wydatków².

Poprawnie skonstruowany system dochodów samorządowych powinien zarówno zapewnić wszystkim jednostkom możliwość sfinansowania wydatków niezbędnych do wykonania ich zadań, maksymalnie uniezależnić finansowo samorzady od decyzji administracji rządowej oraz promować samodzielność w tworzeniu i wykorzystywaniu źródeł dochodów. Spełnienie tych postulatów (zwłaszcza w sytuacji dużego zróżnicowania potencjału dochodowego samorządów gminnych) nie jest łatwe. System finansów samorządowych jest więc zwykle wymuszonym kompromisem między dążeniem do maksymalnego usamodzielnienia się samorządów a koniecznością zapewnienia im wystarczających dochodów³.

¹ Dobór gmin nie miał charakteru losowego, a wynikał z organizacji badań studentów przygotowujących swoje prace magisterskie na podstawie ankiet skonstruowanych na potrzeby projektu. Maszynopisy prac magisterskich Adriana Kawacza, Michała Płońskiego i Anny Zegiel dostępne są w Archiwum Prac Dyplomowych Wydziału Rolniczo-Ekonomicznego Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

² S. Kańduła, *Samodzielność finansowa samorządu gminnego w Polsce po 1993 roku*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2003, s. 30.

³ M. Mackiewicz, E. Malinowska-Misiąg, M. Tomalak, *Budżet i finanse 2007 – poradnik dla samorządowców*, Wydawnictwo Municipium, Warszawa 2007.

Dochody gmin powinny być tak ukształtowane, aby sprzyjały rozwijaniu aktywności organów lokalnych⁴. Cechy, które odpowiadają warunkom samodzielnego działania organów gminnych, mają niewątpliwie dochody własne gmin. Wśród dochodów własnych gmin szczególną rolę odgrywają podatki lokalne. Zgodnie z zapisem w ustawie *Ordynacja podatkowa*⁵ podatek jest nieodpłatnym, przymusowym, bezzwrotnym i pieniężnym świadczeniem o charakterze ogólnym, które jest nakładane jednostronnie przez związek publicznoprawny (państwo, samorząd) na podatnika, czyli podmiot zobowiązany do zapłacenia podatku. Podatek, należący do najstarszych form danin publicznych, jest związany z koniecznością stworzenia odpowiednich zasobów finansowych państwa, jak również podlegających mu jednostek samorządu terytorialnego.

Władze gminy wyposażone na mocy ustawy w określony zakres władztwa podatkowego mają możliwość konstruowania podatków, ich stanowienia oraz podejmowania decyzji dotyczących wymiaru, poboru, stosowania ulg i umorzeń, a tym samym aktywnego oddziaływania na podmioty lokalne w granicach określonych przez prawo. Najbardziej wydajnym podatkiem lokalnym, a tym samym głównym źródłem dochodów własnych gmin⁶, jest podatek od nieruchomości regulowany przepisami Ustawy z dnia 12 stycznia 1992 r. o podatkach i opłatach lokalnych⁷. Mimo dużych kontrowersji, jakie pojawiają się w ostatnich latach odnośnie do zasad konstrukcji tego podatku, i propozycji jego zamiany na podatek katastralny wciąż pozostaje on jednym z najważniejszych instrumentów polityki finansowej, którym dysponują gminy. Podstawa opodatkowania oraz stawki podatkowe są zróżnicowane w zależności od rodzaju nieruchomości i sposobu jej wykorzystania. Możliwość dywersyfikacji wysokości stawek podatkowych oraz wprowadzania ulg i zwolnień podatkowych dają gminom prawo wykorzystywania podatku od nieruchomości nie tylko w celach fiskalnych, ale także jako instrumentu stymulującego rozwój gospodarczy.

Istotne znaczenie dla dochodów z tytułu podatku od nieruchomości ma wybór przez władze lokalne właściwego poziomu stawek podatkowych. Niepokojącym sygnałem z punktu widzenia lokalnej społeczności, a także potencjalnych przedsiębiorców i inwestorów, jest uchwalanie przez władze gminy górnych stawek podatku. Z drugiej jednak strony zbyt niskie stawki podatku wynikające z obwieszczeń ministra finansów pozbawia jednostki samorządu terytorialnego części istotnych i należnych im dochodów.

Jak dowodzą wcześniejsze badania⁸, przyjmowane rozwiązania dotyczące wysokości stawek podatku nie zawsze mają charakter strategii, często stanowiąc chaotyczne próby realizacji celów doraźnych. W zdecydowanej większości przypadków

⁴ S. Kańduła, *Samodzielność finansowa samorządu gminnego w Polsce po 1993 roku*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2003, s. 31.

⁵ DzU 1997, nr 137, poz. 926.

⁶ E. Markowska-Bzducha, *Samodzielność finansowa polskich gmin*, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2005, s. 55.

⁷ DzU 2002, nr 9, poz. 84.

⁸ A. Płonka, T. Wojewodziec, *Polityka gmin województwa małopolskiego w zakresie podatku od nieruchomości. Ekonomia i organizacja gospodarki żywnościowej*, Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie nr 65, Warszawa 2008, s. 205.

uchwalane stawki podatku od nieruchomości są niższe od górnych stawek wynikających z zapisów ustawowych, mimo iż w wielu jednostkach brak jest podstaw do podejmowania takich decyzji. Najczęściej stosowanym przez gminy rozwiązaniem było obniżanie wysokości stawek podatku od nieruchomości do poziomu 70-90% stawki maksymalnej. Przyczyn takiego działania można dopatrywać się głównie w: chęci przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów na teren gminy, chęci wspierania istniejącej już działalności gospodarczej, uleganiu lokalnym grupom nacisku czy dbaniu radnych (często przedsiębiorców) o własne interesy. Tym samym jednak na skutek obniżania stawek podatków lokalnych gminy tracą znaczną część dochodów własnych, redukując istotnie swój potencjał inwestycyjny.

Na podstawie analizy materiałów stwierdzono, iż gminy będące przedmiotem obserwacji również obniżały maksymalne stawki podatku od nieruchomości (określone obwieszczeniem ministra finansów⁹). Liczba przedsiębiorstw przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarach wiejskich badanych par gmin była blisko o połowę mniejsza niż w gminach miejskich. Nie odnotowano natomiast podobnej prawidłowości w przypadku wysokości stawek podatku od nieruchomości obciążającego przedsiębiorców. Gminy bowiem stosowały różne rozwiązania w tym zakresie. Udział dochodów z tytułu podatku od nieruchomości w budżetach badanych jednostek stanowił kilkanaście procent w przypadku lokalnych centrów gospodarczych i zaledwie kilka procent w sąsiadujących z nimi gminach wiejskich (tab. 1). Podobne dysproporcje stwierdzono, analizując wysokość wskaźnika opisującego średnią wysokość dochodów z podatku od nieruchomości przypadającą na jednego mieszkańca gminy.

Głównymi przesłankami, jakimi kierują się władze lokalne, prowadząc politykę polegającą na obniżaniu maksymalnych stawek podatku od nieruchomości, są przede wszystkim chęć wspierania rozwoju działalności gospodarczej oraz przyciągnięcie potencjalnych przedsiębiorców – inwestorów na teren danej gminy. Przedstawiane tak uzasadnienia budowane są jednak często na bazie niepełnej informacji, służąc w głównej mierze obronie przyjmowanych przez samorządy rozwiązań, a nie obiektywnej i rzetelnej analizie przyczynowo-skutkowej.

Weryfikacja postawionej hipotezy badawczej wymagała postawienia respondentom kilku pytań. Jeżeli bowiem respondenci w swoich decyzjach odnośnie do lokalizacji kierować mieliby się wysokością stawek podatków, powinni się orientować w kwestii ich wysokości. Wyniki badań wskazują, iż prawidłowo ich wysokość potrafiła podać tylko niespełna połowa respondentów¹⁰ (tab. 2). Prowadzona działalność gospodarcza bardzo często odbywa się na bazie własnych zasobów lokalowych, co powoduje, że stawki podatku od nieruchomości mają drugorzędne znaczenie. Zdecydowana większość respondentów zleca prowadzenie rachunkowości firmom ze-

⁹ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 3 sierpnia 2009 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2010 r., M. P. z dnia 18 sierpnia 2009 r., nr 52, poz. 742.

¹⁰ Respondenci mieli cztery możliwości wyrażone kwotowo w złotych: a) 50% stawki górnej, b) stawka obowiązująca, c) stawka górna, d) 200% stawki górnej.

Tabela 1. Wybrane charakterystyki badanych jednostek terytorialnych

Jednostka terytorialna	Stawki podatku od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej ^{a)}		Przedsiębiorczość ^{b)}	Dochody gmin z tytułu podatku od nieruchomości ^{c)}	
	od budynków	od gruntów		zł/osobę	% dochodów ogółem
Busko-Zdrój	17,52	0,74	152	324,68	12,75
Wiślica	18,50	0,71	75	109,16	4,49
Skarżysko-Kamienna	17,50	0,65	168	331,63	14,68
Skarżysko-Kościelne	16,50	0,69	79	127,11	5,19
Bochnia miasto	15,20	0,50	155	393,33	15,53
Bochnia gmina	16,50	0,65	90	127,36	5,69

Źródło: ^{a)} opracowano na podstawie uchwał rad gmin z 2009 r.; ^{b)} średnia liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2009 r.; opracowano na podstawie www.stat.gov.pl; ^{c)} w 2009 r.; opracowano na podstawie www.stat.gov.pl.

Tabela 2. Znajomość aktualnych stawek podatku od nieruchomości

Respondenci	Odsetek respondentów prawidłowo wskazujących aktualne stawki podatku:	
	od budynków i ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej
Busko-Zdrój	65,0	40,0
Wiślica	55,0	45,0
Skarżysko-Kamienna	40,0	30,0
Skarżysko-Kościelne	85,0	55,0
Bochnia miasto	20,0	25,0
Bochnia gmina	65,0	70,0
Ogółem	55,0	44,2

Źródło: opracowanie własne.

wnętrznym, część wynajmuje lokale, płacąc czynsz (uwzględniający już obciążenie nieruchomości podatkiem), co w połączeniu ze stosunkowo niewielkim udziałem przedmiotowego obciążenia fiskalnego w strukturze kosztów firmy zmniejsza zainteresowanie przedsiębiorców wysokością stawek omawianego podatku. Dowodem potwierdzającym postawioną hipotezę badawczą jest również fakt, iż zaledwie co czwarty respondent podejmował próbę wskazania, w której z sąsiednich gmin stawki przedmiotowego podatku są najwyższe, a w której najniższe, udzielając na ogół błędnych odpowiedzi. Pozostali respondenci od razu zaznaczyli odpowiedź 'nie wiem'.

Dla części przedsiębiorców sposobem na zmniejszenie dolegliwości podatku od nieruchomości jest niedoszacowanie powierzchni nieruchomości, jaka stanowi pod-

stawę naliczania tego podatku. Zdaniem blisko co trzeciego respondenta powierzchnia nieruchomości dla celów podatkowych może być zaniżana nawet przez 90% przedsiębiorców. Połowa respondentów nie zna takich przypadków lub nie potrafi oszacować skali tego zjawiska. Niestety, władze gminy mają ograniczone możliwości techniczne i prawne skontrolowania nieuczciwych przedsiębiorców. Za możliwością kontroli powierzchni zgłaszanej przez przedsiębiorcę do opodatkowania opowiedziało się blisko 60% respondentów (w tym 40% tylko w przypadku uzasadnionych podejrzeń). Co piąty opiniodawca był przeciwny kontrolom w tym zakresie ze strony urzędu gminy, pozostali natomiast nie mieli sprecyzowanego zdania na ten temat.

4. Podatki a lokalizacja firmy

Szeroko analizowane w literaturze przedmiotu teorie lokalizacji inwestycji wskazują, iż w procesie podejmowania decyzji lokalizacyjnych występuje określona grupa cech decydujących o wyborze danego miejsca jako najkorzystniejszego dla inwestorów do prowadzenia określonej działalności gospodarczej. Swoboda wyboru lokalizacji inwestycji oraz indywidualne preferencje każdego z nich powodują, iż poszczególne regiony konkurują o inwestorów, tworząc dla nich jak najlepsze warunki stymulujące rozwój przedsiębiorczości¹¹. Współcześnie to jednostki terytorialne zmuszone są zabiegać o inwestycje, ale również o przedsiębiorców¹², zwiększając swą konkurencyjność (atrakcyjność inwestycyjną) i przygotowując odpowiednią ofertę (tereny, infrastrukturę, prawo miejscowe).

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową definiuje atrakcyjność inwestycyjną danego terenu jako zdolność skłonienia do inwestycji przez oferowanie kombinacji czynników (korzyści) lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej¹³. Czynniki te bowiem wynikają ze specyficznych dla danego obszaru właściwości. Te obszary, które oferują optymalne z punktu widzenia inwestorów zestawienie czynników lokalizacji, są uznawane w ich opinii za atrakcyjniejsze inwestycyjnie. Pozwalają bowiem na redukcję nakładów inwestycyjnych i bieżących kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa, ułatwiając tym samym maksymalizację zysków oraz ograniczanie ryzyka związanego z niepowodzeniem przedsięwzięcia¹⁴.

Wśród czynników rozwijających inicjatywy przedsiębiorcze i działania innowacyjne ważną rolę odgrywa kształtowanie przez władze samorządowe systemu społeczno-gospodarczego. Rozkwit przedsiębiorczości ma bowiem niebagatelne znaczenie dla rozwoju lokalnego, dlatego też władze samorządowe poszukują skutecznych instrumentów wspierania przedsiębiorców oraz przyciągania potencjalnych inwesto-

¹¹ W. Lizińska, R. Marks-Bielska, J. Janicka, *Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej w wybranych województwach Polski Wschodniej*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 111, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2010, s. 382.

¹² Udział gmin w podatku dochodowym płaconym przez przedsiębiorców danej gminy.

¹³ T. Kalinowski, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008, s. 10.

¹⁴ W. Lizińska, R. Marks-Bielska, J. Janicka, wyd. cyt., s. 382.

rów na teren danej gminy¹⁵. Istotne miejsce w instrumentarium interwencjonizmu samorządowego zajmuje system podatków i opłat lokalnych. System ten jednak nie przesądza o lokalizacji danego przedsięwzięcia na terenie gminy, gdyż istnieją podstawy, aby twierdzić, że istotniejszymi czynnikami determinującymi daną lokalizację są rynek zbytu oraz infrastruktura (a szczególnie dostępność komunikacyjna). Co piąty z respondentów wskazał, iż podejmując decyzję o wyborze lokalizacji prowadzonej działalności gospodarczej, brał pod uwagę wysokość stawek podatku od nieruchomości. W przypadku małych przedsięwzięć istotną rolę odgrywa również dotychczasowa lokalizacja posiadanych zasobów lokalowych i gruntów, które mogłyby być wykorzystane lub zaadaptowane dla realizowanego projektu gospodarczego¹⁶. Koszt wykorzystania posiadanych zasobów jest bowiem na ogół mniejszy niż wynajem lub budowa nowych, nawet pomimo znacznych różnic w stawkach podatków od nieruchomości pomiędzy tymi lokalizacjami. Dla zdecydowanej większości respondentów płatności z tytułu podatku od nieruchomości stanowiły mniej niż 2% kosztów prowadzonej działalności, ale co czwarty respondent, nie mając dokumentacji, nie potrafił oszacować jego udziału w strukturze kosztów.

Wzrost stawek podatków (zwłaszcza gwałtowny) zwykle jest negatywnie odbierany przez podatników. Respondenci biorący udział w badaniu w zdecydowanej większości opowiedzieli się za obniżaniem obciążeń podatkowych (74%). Blisko co czwarty ankietowany stanął po stronie utrzymania obecnych stawek, przychylając się tym samym do stwierdzenia, iż ich obniżka nie da oczekiwanych efektów w postaci rozwoju przedsiębiorczości¹⁷.

Tabela 3. Struktura odpowiedzi udzielonych na pytanie: *Czy w przypadku wzrostu stawek podatku od nieruchomości zmieni Pan/Pani lokalizację swojej firmy?*

Respondenci	Struktura udzielonych odpowiedzi (%)			
	nie	nie, ale wyrejestruję firmę	tak	trudno powiedzieć
Busko-Zdrój	65,0	15,0	15,0	5,0
Wiślica	40,0	5,0	35,0	20,0
Skarżysko-Kamienna	75,0	0,0	10,0	15,0
Skarżysko-Kościelne	45,0	25,0	15,0	15,0
Bochnia miasto	45,0	0,0	50,0	5,0
Bochnia gmina	60,0	0,0	15,0	25,0
Ogółem	55,0	7,5	23,3	14,2

Źródło: opracowanie własne.

¹⁵ T. Szot-Gabryś, *Znaczenie przedsiębiorczości i innowacji dla rozwoju regionu*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości i innowacji*, red. T. Pałaszewska-Reindl, T. Szot-Gabryś, Wyższa Szkoła Umiejętności w Kielcach, Kielce 2008, s. 40.

¹⁶ Szczególnie w działalności produkcyjnej lub usługowej, gdy świadczenie usługi odbywa się u klienta.

¹⁷ Dwóch respondentów opowiedziało się za wzrostem stawek podatku, aby w ten sposób pozyskać środki na rozwój gminnej infrastruktury.

Zmianę lokalizacji prowadzonej działalności w przypadku podniesienia stawek podatku od nieruchomości zadeklarował niemal co czwarty respondent (tab. 3). Podejrzewać należy, że tylko część tych deklaracji mogłaby być wprowadzona w życie. Pozostałe natomiast stanowią raczej rodzaj przewrotności (udawania, blefu) mającej zniechęcić organy gminy do wprowadzania podwyżek. Największy udział respondentów deklarujących możliwość zmiany lokalizacji w przypadku niekorzystnych dla nich zmian w podatku od nieruchomości odnotowano wśród grupy właścicieli przedsiębiorstw handlowych (30,6%), nieco mniejszy wśród właścicieli podmiotów usługowych (20,0%) i produkcyjnych (16,7%). Co szósty właściciel firmy prowadzącej działalność produkcyjną rozważałby również możliwość wyrejestrowania swojej działalności z terenu objętego podwyżką podatku.

5. Podsumowanie i wnioski

Samorządy lokalne dysponują wieloma instrumentami mogącymi w istotny sposób wpływać na warunki rozwoju przedsiębiorczości na terenie danej gminy. W prezentowanych wynikach badań nie znalazło jednak potwierdzenia przytaczane często podczas posiedzeń organów stanowiących gmin uzasadnienie, jakoby niskie stawki podatku od nieruchomości miały w istotny sposób wpływać na rozwój przedsiębiorczości na danym terenie.

Wysokość stawek podatku od nieruchomości ma stosunkowo niewielki wpływ na lokalizację działalności gospodarczej, za czym przemawiają następujące argumenty:

- jedynie co piąty respondent wskazywał, iż podejmując decyzję o lokalizacji działalności gospodarczej, brał pod uwagę wysokość stawek podatku od nieruchomości, co jednak nie znaczny, że był to czynnik decydujący,
- niespełna połowa respondentów orientowała się odnośnie do wysokości przedmiotowych stawek w miejscu prowadzenia działalności, a tylko pojedyncze osoby potrafiły prawidłowo wskazać wśród sąsiednich gmin tę, w której omawiane stawki są najniższe,
- 23,3% respondentów w przypadku podniesienia stawek podatku od nieruchomości deklarowało chęć przeniesienia swojej działalności do innej gminy –podejrzewać jednocześnie należy, że w rzeczywistości odsetek firm podejmujących takie działania byłby zdecydowanie niższy.

Przedstawione rozważania nie stanowią zachęty dla rad gmin do podnoszenia stawek podatków lokalnych, wskazują natomiast na konieczność ostrożnego podchodzenia do rezygnacji przez samorządy lokalne z części należnych im dochodów. Pamiętać bowiem należy, że tworzenie dogodnych warunków rozwoju lokalnego wymaga znacznych środków finansowych, a do skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych niezbędny jest m.in. wkład własny. Wysokość stawek podatków lokalnych powinna więc być dostosowana do możliwości finansowych lokalnej społeczności oraz planowanego tempa rozwoju. Zanim jednak organy samorządów te-

rytorialnych zdecydują się na znaczny wzrost wysokości stawek podatków lokalnych, powinny wpięrow rozważyć przede wszystkim możliwość usprawnienia sytemu egzekwowania należnych gminie płatności, a szczególnie urealnienie podstawy opodatkowania (powierzchni nieruchomości).

Literatura

- Kalinowski T., *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008.
- Kańduła S., *Samodzielność finansowa samorządu gminnego w Polsce po 1993 roku*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2003.
- Lizińska W., Marks-Bielska R., Janicka J., *Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej w wybranych województwach Polski Wschodniej*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 111, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2010.
- Mackiewicz M., Malinowska-Misiąg E., Tomalak M., *Budżet i finanse 2007 – poradnik dla samorządowców*, Wydawnictwo Municipium, Warszawa 2007.
- Markowska-Bzducha E., *Samodzielność finansowa polskich gmin*, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom 2005.
- Płonka A., Wojewodzie T., *Polityka gmin województwa małopolskiego w zakresie podatku od nieruchomości. Ekonomika i organizacja gospodarki żywnościowej*, Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie nr 65, Warszawa, 2008 Szot-Gabryś T., *Znaczenie przedsiębiorczości i innowacji dla rozwoju regionu*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości i innowacji*, red. T. Pałaszewska-Reindl, T. Szot-Gabryś, Wyższa Szkoła Umiejętności im. S. Staszica w Kielcach, Kielce 2008.
- Ustawa z 12 stycznia 1992 r. o podatkach i opłatach lokalnych, DzU 2002, nr 9, poz. 84.
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*, DzU 1997, nr 137, poz. 926.
- Wojewodzie T., Płonka A., *Polityka gmin województwa małopolskiego w zakresie podatku od nieruchomości. Ekonomika i organizacja gospodarki żywnościowej*, Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie nr 65, Warszawa 2008.

DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN MUNICIPALITIES VS. PROPERTY TAX RATES

Summary: The study aims to review a thesis concerning the impact of property tax rates applied by municipalities on the location of business operations within municipality limits. The surveys completed by 120 enterprises across 6 municipalities do not allow to confirm a significant impact. This is demonstrated by e.g. a low level of awareness among entrepreneurs about applicable tax rates. The research also confirms the prospect of increasing income earned by municipalities without raising tax rates by way of streamlining the payment recovery system for receivables due to municipalities, specifically by realigning the taxation basis (size of real estate).